

Forsætisráðuneytið

Reykjavík, 10. júlí 2022

Lækjargötu, 101 Reykjavík

Skrifstofa stjórnskipunar og stjórnsýslu

sent í samráðsgátt stjórnvalda

Efni: Umsögn um áform um lagasetningu um rýni á erlendum fjárfestingum vegna þjóðaröryggis og allsherjarreglu

Samtök atvinnulífsins og aðildarsamtök þeirra; Samtök iðnaðarins, Samtök ferðaþjónustunnar, Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi, Samtök fjármálafyrirtækja, Samtök verslunar og þjónustu og Samorka (hér eftir nefnd samtökin) hafa tekið til umsagnar áform um lagasetningu um rýni á erlendum fjárfestingum vegna þjóðaröryggis og allsherjarreglu. Um er að ræða mikilvæga löggjöf um grundvallarhagsmuni fullvalda ríkis sem samtökin fagna og þakka jafnframt fyrir tækifæri til að koma athugasemdum að um áformin.

Það er von samtakanna að lagasetningarin leiði til einföldunar og heildarskoðunar og rýni á regluverki er snýr að fjárfestingum erlendra aðila í atvinnurekstri og eftir atvikum um beina erlenda fjárfestingu, m.a. með tilliti til annarra laga. Þá er það skoðun samtakanna að það sé í senn veigamikil að atriði að vandað sé til verka en einnig að löggjöfin skaði ekki aðra grundvallarhagsmuni sem felast í alþjóðlegri tengingu íslensks atvinnulífs og þeim efnahagslega ábata sem hlýst af erlendri fjárfestingu.

Samtökin gera alvarlegar athugasemdir við áformin. Að mati samtakanna er málið ekki fullþroskað og grundvallaratriði óleyst eða í öllu falli óútskýrð í áformaskjalinu. Til dæmis er algjör skortur á samhengi við þá löggjöf sem nú þegar er í gildi á réttarsviðinu og takmarkar verulega eignarhald erlendra aðila í íslenskum fyrirtækjum. Einnig er engin tilraun gerð til að framkvæma mat á efnahagslegum áhrifum frumvarpsins en þau eru að öllum líkindum veruleg. Eingöngu er að finna stuttlega yfirferð á mikilvægi erlendrar fjárfestingar á sama tíma og gengist er við því að hún sé með minnsta móti hér á landi. Ekkert mat er á mögulegum áhrifum lagasetningarinnar hvað þetta varðar.

Nú þegar eru miklar hömlur á beina erlenda fjárfestingu hér á landi. Aðeins tvö OECD-ríki búa við meiri hömlur, en það eru Nýja-Sjáland og Mexíkó. Raunar eru hömlur á erlenda fjárfestingu hér á landi um þrefalt meiri en gengur og gerist meðal OECD-ríkja og jafnframt ríkja meiri hindranir hér á landi í öllum atvinnugreinaflokkum að fjölmiðlum undanskildum.¹ Af þessu ætti að vera ljóst að skoða þarf fyrirhugaða löggjöf í samhengi við þær víðtæku hömlur sem þegar eru til staðar varðandi beina erlenda fjárfestingu.

¹ <https://www.oecd.org/investment/fdiindex.htm>

Almennar athugasemdir um mikilvægi erlendrar fjárfestingar og lög þar að lútandi

Íslenskt efnahagslíf er háð farsælum viðskiptum við önnur ríki til að viðhalda góðum lífskjörum. Mikilvægt er að umgjörð alþjóðlegra viðskipta sé til þess fallin að styðja við þá augljósu hagsmunum. Tengsl beinnar erlendrar fjárfestingar og hagvaxtar eru ótvíræð og fjölmargar rannsóknir hafa sýnt fram á að bein erlend fjárfesting auki bæði framleiðni og hagvöxt.

Bein erlend fjárfesting er talin leiða til aukinnar samkeppni á fjármálamörkuðum sem eykur skilvirkni samfara betri nýtingu framleiðsluþátta. Tækifæri til aukinnar innlendrar fjárfestingar og uppbyggingar aukast með aðkomu erlendra fjárfesta. Til dæmis komu erlendir fjárfestar að nærri níu af hverjum tíu fjármögnunarlotum hjá íslenskum sprotafyrirtækjum á árinu 2021.²

Íslendingar eru ein dreifbýlasta þjóð heims í landi ríku af náttúruauðlindum. Í fámenninu felast mikil tækifæri en um leið takmarkanir. Erlendir fjárfestar geta aðstoðað íslensk fyrirtæki við að koma hugmyndum sínum í framkvæmd og að sama skapi komið með ný verkefni og með því stuðlað að fjölbreyttara og öflugra atvinnulífi og hagkerfi ásamt því að dreifa fjárhagslegri áhættu af verkefnum. Þá gerir hátt menntunarstig hér á landi vinnumarkaðinn móttækilegri fyrir tækninýjungum og skapar svigrúm fyrir verðmætari störf. Erlend fjárfesting sem krefst hugvits og tækniþekkingar sækir í menntað vinnuafli og með því berst þekking og aukinn hvati til menntunar í innlendu hagkerfi.

Samtökin telja því mikilvægt að öll umgjörð og regluverk styðji við það markmið að Ísland sé eftirsóknarverður kostur fyrir beina erlenda fjárfestingu. Ísland er þegar útsett fyrir ýmsum áskorunum, m.a. vegna smæðar og fjarlægðar frá mörkuðum, en einnig kerfislegum hindrunum. Ljóst er að betur má ef duga skal en erlend fjárfesting er hlutfallslega lítil á Íslandi samanborið við önnur OECD ríki. Hlutfall beinnar erlendrar fjárfestingar inn í landið af vergri landsframleiðslu, sem var ríflega 30% í fyrra, mælist afar lágt í samanburði þjóða. Ísland skipar þar 61. sæti af 63. ríkjum í úttekt IMD³ háskólans á samkeppnishæfni ríkja fyrir árið 2022. Til samanburðar var hlutfallið um 56% að meðaltali innan OECD og 48% í heiminum öllum á árinu 2021⁴. Raunar hafa umsvif beinnar erlendrar fjárfestingar dregist saman hér á landi undanfarin ár þegar litið er til beinnar erlendrar fjárfestingar sem hlutfall af landsframleiðslu. Fjárfestingin nam að meðaltali um 35% af vergri landsframleiðslu á árunum 2017-2021, samanborið við 62% hlutfall á árunum 2010-2015.

Að gefnu tilefni vilja samtökin því benda á að vöxtur beinnar erlendrar fjárfestingar er keppikefli þjóða. Að mati samtakanna skortir umfjöllun í áformaskjalinu um almenna stefnu íslenskra stjórnvalda varðandi beinar erlendar fjárfestingar. Í fyrsta kafla áformaskjalsins segir: „*Meginstef reglna um fjárfestingarýni er að samþætta sjónarmið um mikilvægi erlendrar fjárfestingar fyrir efnahagslífið og nauðsyn þess að fjárfesting í þýðingarmiklum innviðum og öðrum viðkvæmum geirum samræmist þjóðaröryggi og allsherjarreglu.*“ Einnig er að finna upptalningu á tölfraði án nokkurs samhengis við lagasetninguna. Að því

² <https://northstack.is/2022/01/13/staying-strong-the-2021-icelandic-funding-analysis/>

³ IMD World Competitiveness Online

⁴ <https://www.oecd.org/corporate/mne/statistics.htm>

undanskildu virðist ekki vera nein sérstök umfjöllun um erlenda fjárfestingu hér á landi. Til dæmis um umfang hennar samanborið við önnur lönd eða um þá geira sem fjárfestar eru helst að fjárfesta í, svo dæmi séu tekin.⁵ Á heimasíðu Seðlabankans er hægt að nálgast almenna umfjöllun um beina erlenda fjárfestingu hér á landi og þar kemur fram að hún sé að stærstum hluta í félögum tengdum álframleiðslu og lyfjaiðnaði.⁶ Aftur á móti er hvergi að finna efnislegt mat á áhrifum áformanna eða á beinum erlendum fjárfestingum yfirhöfuð.

Í Efnahagskönnun OECD um Ísland (*OECD Economic Surveys Iceland*) sem gefin var út í júlí 2021 kemur m.a. fram að Ísland er með einna ströngustu reglurnar þegar kemur að erlendri fjárfestingu, langt yfir meðaltali OECD.⁷

Tilfnið fyrir lagasetningunni virðist því fyrst og fremst stafa af erlendri réttarþróun á undanförnum árum. Samtökin vilja því nýta tækifærið og leggja áherslu á að áform um lagasetningu um rýni á erlendum fjárfestingum séu skoðuð í samhengi við önnur markmið stjórnvalda, sér í lagi á sviði alþjóðaviðskipta og erlendra fjárfestinga, að svo miklu leyti sem þau liggja fyrir. Jafnframt vilja samtökin hvetja íslensk stjórnvöld til að móta skýra sýn og stefnu með tilliti til erlendra fjárfestinga sem hefur almennt hvetjandi áhrif. Nýjar reglur á þessu sviði þurfa að hafa það markmið að auka fyrirsjáanleika um hvers konar hindranir kunni að vera í vegi erlendra aðila sem hafa áhuga á að fjárfesta á Íslandi. Samtökin telja ástæðu til að árétta að áformuð löggjöf er byggð á undanþáguheimild sem heimilar takmarkanir á meginreglum fjórfrelsis EES-samningsins að tilteknum skilyrðum uppfylltum. Byggja þær á að í 33. gr. samningsins er heimiluð sérstök meðferð á erlendum ríkisborgum að því gefnu að það byggji á sjónarmiðum um allsherjarreglu, almannaöryggi eða almannaheilbrigði. Slíkar reglur ættu aldrei að ganga lengra en þörf er á til að þær mæti markmiðum sínum.

Athugasemdir við einstök atriði

Gildissvið lagasetningar

Það er mat samtakanna að sú lagasetning sem er áformuð sé afar víðtæk og muni að öllum líkindum leiða af sér tyrfið laga- og reglugerðarumhverfi. Þessu til stuðnings er vísað í þann erlenda samanburð sem finna má í áformunum en af honum verður vart annað ráðið en að með áformunum hyggist hérlend stjórnvöld ganga lengra en það sem þekkist erlendis. Atvinnugreinar sem heyra undir hið erlenda regluverk eru færri og afmörkunin bæði þrengri og skýrari en samkvæmt áformunum.⁸ Á það skal bent að stór hluti þeirra sviða sem ætlað er að falli undir ný lög eru að langstærstum hluta í eigu og rekstri hins opinbera, þ.e. ríkis og sveitarfélaga. Það á við um nánast allan orkugeirann, dreifingu og framleiðslu. Sama um heilbrigðiskerfið, vatnsöflun og dreifingu (heitt og kalt vatn), vegakerfið, flugvelli, hafnir, flugumsjón, frárennsli, eftirlitsgeirann o.fl.

⁵ Íslensk stjórnvöld settu sér síðast stefnu um beina erlenda fjárfestingu árið 2012, sjá: <https://www.althingi.is/altext/140/s/1497.html>

⁶ <https://www.sedlabanki.is/hagtolur/nanar/2022/03/21/Bein-fjarfesting-/?stdID=5>

⁷ <https://www.oecd.org/economy/surveys/Iceland-2021-OECD-economic-survey-overview.pdf>

⁸ Einnig ber að vísa til Álits ESA nr. 54/14/COL frá febrúar 2014. Þar kom fram að tilkynningarskylda núverandi laga væri of víðtæk og óþarflega íþyngjandi. Þar var einnig tekið fram að aðrar útfærslur gætu dugað til að ná fram því markmiði sem stefnt var að með tilkynningarskyldunni. Ekki verður betur séð en að áformin hafi sama ágalla í för með sér.

Raunar hefur reynsla annarra ríkja af Evrópureglugerðinni sem hin áformaða löggjöf byggir á bent til að *of margar* beinar erlendar fjárfestingar skuli tilkynntar samkvæmt reglunum – jafnvel fjárfestingar sem hafa hvorki mikilvægi fyrir né áhrif á önnur Evrópuríki.⁹

Sú víðtæka leið sem áformin boða sést glögg í drögum að lagaákvæðum sem finna má í áformunum. Í fyrirbyggjandi áformum er lagt til að fara svokallaða *blandaða leið*, þ.e. að hvort tveggja verði kveðið á um fyrirfram tilkynningarskyldu (skyldubundna rýni) vegna beinna erlendra fjárfestinga á ákveðnum, sérlega viðkvæmum sviðum, en þar sem þeim sleppi geti ráðherra/stjórnvöld, að nánari skilyrðum uppfylltum, kallað að eigin frumkvæði eftir tilkynningum um aðrar beinar erlendar fjárfestingar eftir því sem nauðsyn krefur með tilliti til þjóðaröryggis og allsherjarreglu (frumkvæðisrýni).

Í áformunum má til dæmis finna drög að ákvæði um tilkynningarskyldu, en markmið ákvæðisins er að skilgreina fyrirtæki í sérlega viðkvæmum geirum og starfsemi þar sem talið er að erlent eignarhald á allt frá 10% eignarhlut kunni að þykja vera ógn við þjóðaröryggi og allsherjarreglu. Samtökin telja gildissvið ákvæðisins afar vítt. Betra væri, og jafnvel nauðsynlegt, að útlista nákvæmlega og rökstyðja hvaða geirar falla undir ákvæðið og hvers konar hagsmunum þurfi að vera ógnað til að ákvæðið eigi við.

Til dæmis er hugtakið *virð eignarréttindi* skilgreint í ákvæðinu um tilkynningarskyldu þannig að þá er átt við beina eða óbeina hlutdeild í fyrirtæki sem nemur 10% eða meira af hlutafé, stofnfé eða atkvæðisrétti. Engar aðrar takmarkanir eru settar hugtakinu, t.d. hvað varðar veltu fyrirtækis eða starfsmannafjölda. Því er ljóst að hugtakið *virð eignarréttindi* er til dæmis mun víðtækara en hugtakið *stjórn* (e. *control*) í samrunareglugerð ESB nr. 139/2004. Ekki verður séð að þessi mikli munur á víðfeðmi hugtakanna hafi verið rökstuddur með nokkrum hætti.

Framangreindu til stuðnings má einnig nefna þann víðtæka flokk sem fellur undir 4. tölulið ákvæðisins. Flestir, ef ekki allir, þeirra þátta sem þar eru taldir upp lúta að því sem kallað er *djúptækni*. Algengt er að sprotafyrirtæki vinni að vörum sem byggja á þessari tækni og sprotafyrirtækjum er yfirleitt nauðugur sá kostur að sækja sér fjármagn til sérhæfðra erlendra fjárfestingasjóða sem hafa sérþekkingu á viðkomandi sviði. Fari ákvæðið óbreytt í gegn er ljóst að lögfest verður töluverð hindrun sem kemur sér afar illa fyrir íslensk sprotafyrirtæki sem nú þegar búa við flókið regluverk og takmarkað aðgengi að fjármagni.

Ljóst er að íþyngjandi ákvæði mega ekki vera háð óvissu og huglægu mati stjórnvalda og þurfa að eiga sér *skýra* og vel afmarkaða stoð í lögum. Ef hugtök eru ekki skilgreind með skýrum og afmörkuðum hætti er veruleg hætt á að lögin verði bæði óskýr og mun víðtækari en tilefni stendur til miðað við markmið og tilgang laganna.

Þá vilja samtökin einnig gjalda varhug við þeirri keðjuverkun sem gert er ráð fyrir í ákvæðinu, en svo virðist sem það nái einnig til þeirra fyrirtækja sem veita umræddum geirum þjónustu eða útvega eða framleiða mikilvæg aðföng.

Athugasemdir við tilkynningarskyldu og/eða frumkvæðisathugun verða að skoðast í samhengi við skilgreiningu á þeim fyrirtækjum sem falla undir tilkynningarskyldu. Í ljósi þess hversu víðtæk sú skilgreining er, er erfitt að sjá nauðsyn þess að hafa til viðbótar ákvæði um frumkvæðisathugun. Samtökin benda á að þegar fjárfestingarkostir eru kannaðir þá er í áreiðanleikakönnunum gerð grein fyrir öllum óvissuþáttum varðandi viðskiptin. Hér er um að

⁹ Reports from the Commission to the European Parliament and the Council: First Annual Report on the screening of foreign direct investments into the Union, bls. 19 - https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/november/tradoc_159940.pdf

ræða takmörkun á athafnafrelsi aðila til að eiga í lögmætum viðskiptum og rétt er að stjórnvöld gæti meðalhófs við ákvörðun valdheimilda sinna að þessu leyti.

Við þetta má bæta að eftir því sem tilkynningarskyldan er víðtækari eða óljósari krefst yfirferð yfirvalda meiri mannafla og tímafreistir verða óraunhæfir með öllu.

Í áformaskjalinu er einnig réttilega gerð grein fyrir þýðingarmiklum samfélagslegum innviðum. Þar á meðal eru margir geirar sem heyra undir Samtök atvinnulífsins. Í áformaskjalinu er tilgreint ákvæði sem dregur upp hvaða starfsemi yrði samkvæmt frumvarpinu skilgreind sem sérlega viðkvæmir geirar og starfsemi. Orku- og veitugeirinn í heild sinni getur fallið þar undir 1. tl. og starfsemi skyld eða nauðsynleg honum fallið undir 4. og 5. tl. Sjávarútvegurinn getur fallið undir 1., 4. og 5. tl. og fyrirtæki í iðnaði geta líklega fallið undir flesta tölulíðina, svo dæmi séu tekin.

Í 6. tl. sömu greinar eru svo tiltekin fyrirtæki sem njóta réttar til nýtingar á mikilsverðum náttúruauðlindum í þjóðlendum eða ríkisjörðum eða, utan landsvæðis Íslands, í landhelginni eða efnahagslögsögunni samkvæmt afnota- eða nýtingarheimildum sem stjórnvöld veita ótímabundið eða til langs tíma á grundvelli laga, stjórnvaldsfyrirmæla eða afnota- eða nýtingarsamninga. Í kynningu forsætisráðuneytisins kemur og fram að „[n]áttúruauðlindir á láði og legi eru grundvöllur tilvistar og lífsskilyrða þjóðarinnar og snerta því þjóðaröryggi.“

Ekki verður séð hvaða starfsemi 6. tl. bætir við gildissviðsgreinina í hinum fimm tölusettu liðum. Að því marki sem um er að ræða nýtingu náttúruauðlinda til orkuframleiðslu þá fellur hún þegar undir aðra liði ákvæðisins. Með hliðsjón af áður nefndu meðalhófi og nauðsynjar efni þessa ákvæðis fæst ekki séð hver þörf er á ákvæðinu og margt mælir gegn því.

Þá benda samtökin á að dönsku og finnsku lögin segja t.a.m. ekkert um auðlindir eða hvernig auðlindir varða þjóðaröryggi og allsherjarreglu.¹⁰ Þá kann einnig að vera mikill munur á eðli auðlindanna en áformin eru þögul um slíka umfjöllun.

Tímafreistir, áfrýjun og valdheimildir ráðherra

Erfitt er að leggja heildstætt mat á áformin á meðan hvorki liggur fyrir hvernig málin verða unnin, innan hvaða tímamarka né nánar tilgreint á hvaða grundvelli er gert ráð fyrir að ráðherra geti synjað því að áformuð fjárfesting nái fram að ganga. Í áformaskjalinu er ekki vikið að tímafrestum við afgreiðslu erinda um erlendar fjárfestingar. Höfuðatriði er að umsýslukerfi slíkra beiðna hafi skýran, afmarkaðan og fyrirsjáanlegan tímaramma sem skylt er að fylgja við afgreiðslu umsókna. Í Danmörku er hann 60 dagar en að hámarki 90 dagar í sérstökum tilfellum.

Að mati samtakanna væri ákjósanlegt að fara sambærilega leið hér á landi og t.d. hafa 30 eða 60 daga tímamörk, sbr. bls. 5 í áformunum. Hafi erindi ekki verið afgreitt að þeim tíma liðnum skal þá fjárfestingin teljast uppfylla skilyrði laganna og þar með heimiluð.

Þá velta samtökin fyrir sér hvort æskilegt sé að hafa þetta verkefni, eftirlit með og ákvarðanir um erlendar fjárfestingar, hjá einum tilteknum ráðherra. Í dönskum rétti virðist þetta falið tilteknu stjórnvaldi og aðeins fara til ráðherra í þeim tilvikum sem stjórnvaldið hyggst synja eða setja erlendri fjárfestingu skilyrði, sbr. 13. gr. laga þar um (*Lov om screening af visse udenlandske direkte investeringer m.v. i Danmark No. 842/2021*).

¹⁰ Í þessu sambandi er rétt að geta þess að sérstaka tilvísun til fyrirtækja sem nýta á grundvelli samninga náttúruauðlindir í opinberri er ekki að finna að í dönskum lögum um skimun erlendra fjárfestinga né virðist nokkuð vikið að slíkum þáttum í reglugerð ESB 2019/452.

Samtökin telja mikilvægt að heimildir ráðherra fyrir inngripum verði ekki of víðtækar og óljósar. Marka þarf málunum faglegt ferli þar sem gilda fyrirfram ákveðin hlutlæg viðmið í stað þess að hætta sé á að þau verði gerð að pólitísku bitbeini. Með hliðsjón af þeim ríku hagsmunum sem eru undir í afgreiðslu umsókna um erlendar fjárfestingar þarf að vera til staðar skýr og greið leið til að leita endurskoðunar á ákvörðunum stjórnvalda varðandi erlendar fjárfestingar.

Eins og kemur fram í gögnum sem forsætisráðuneytið lét aðilum í té byggir frumvarpið að miklu leyti á danskri fyrirmynd. Ný lög um efnid tóku gildi í Danmörku 1. júlí 2021. og hefur lítið reynt á þau enn sem komið er en þau þykja hafa að geyma einar stífustu reglur um rýni á erlenda fjárfestingu sem innleiddar hafa verið af nokkru ríki á EES-svæðinu. Danmörk var á síðasta ári efst allra Evrópulanda og fjórða á heimsvísu samkvæmt svokölluðum *Ease of Doing Business* mælikvarða sem Alþjóðabankinn gaf út árlega. Ekki liggur fyrir hvort að hinar nýju reglur koma til með að hafa áhrif á þann mælikvarða en færa má rök fyrir því að Danmörk sé í betri stöðu til að takast á við innleiðingu nýrra hindrana en ríki sem ekki njóta sama orðspors gagnvart erlendri fjárfestingu. Í öllu falli er ljóst að Danir hafa farið nokkru mildari leið en sú sem lýst er í áformunum.

Gagnsæi og vönduð stjórnsýsla

Eðli málsins samkvæmt er áformaskjalið ekki tæmandi um ferilinn eða framkvæmd þeirra efnisreglna sem þar eru tilgreindar og lagðar verða til grundvallar. Hins vegar er mikilvægt að þau viðmið sem leggja á til grundvallar við afgreiðslu umsókna verði sett skýrt fram í fyrirhugaðri lagasetningu í stað þess að þau bíði útfærslu í reglugerðarheimild. Fær þetta enn fremur stoð í umfjöllun áformaskjalsins um hin stjórnarskrárvörðu réttindi sem verið er að setja skorður og nauðsyn skýrra lagaheimilda að baki skerðingu þeirra og framkvæmd laganna.

Mikilvægt er að ferli við meðferð erlendra fjárfestinga verði byggt á lögum og vandaðri stjórnsýslu og blandist ekki hinni pólitísku umræðu, þ.m.t. einstökum ráðherrum. Af því leiðir að regluverkið verður að vera fyrirsjáanlegt og unnt er að reisa varnagla við pólitísk afskipti með því að dreifa valdi og í því skyni bent á hina dönsku leið í ákvæði 15(3) um að viðmiðum um sérstaklega viðkvæma starfsemi verði ekki breytt af hálfu ráðherra nema að undangengnum viðræðum við 5 önnur ráðuneyti, sbr. umfjöllun á bls. 5.

Þá verður einnig að tryggja í löggjöf að hið til þess bera stjórnvald sem mun fara með meðferð þessara mála hafi fullnægjandi bjargir til að meðhöndla umsóknir með vönduðum hætti innan þess tímaramma sem gefinn verður í lögnum. Það styður enn fremur þá nálgun að sjálfstæðu stjórnvaldi verði falin meðhöndlun umsókna á frumstigi og ljúki afgreiðslu erinda sem hljóta samþykki.

Að lokum

Samtökin vilja að endingu benda á að þegar eru til staðar ákveðnar girðingar sem standa í vegi fyrir fjárfestingum erlendra aðila og/eða varnir fyrir því að slíkar fjárfestingar skaði þjóðhagslega mikilvæga innviði. Hér má nefna sem dæmi kröfur um innlent eignarhald opinberra aðila í sérleyfisstarfsemi í raforkukerfinu þar sem slík starfsemi er þar að auki undirorpin ströngum kröfum um tekjumörk og hvernig þessum fyrirtækjum er heimilt að fjárfesta í starfsemi sinni. Mikilvægt er að þessar takmarkanir þvert á lagabálka séu skoðaðar heildstætt og skýrt sé hvernig ákvæðum einna laga er ætlað að virka til móts við önnur. Fresturinn sem gefinn er til skoðunar málsins er afar skammur og þess vegna vilja samtökin hvetja til þess að málinu verði frestað. Að mati samtakanna ætti ekki að leggja málið fram fyrr

en skýr sýn og stefna stjórnvalda um erlendar fjárfestingar almennt liggur fyrir og heildarendurskoðun almennra laga og reglna um beina erlenda fjárfestingu hefur farið fram í samræmi við sýn stjórnvalda á málaflokkinn.

Í áformunum er ekki fjallað um hvernig önnur samanburðarlönd hafa útfært sínar reglur. Ekkert er komið inn á reynslu annarra ríkja af sambærilegri löggjöf, enda er hún mjög takmörkuð, þó útlistað sé með hvaða hætti lögin séu í nokkrum samanburðarríkjum. Hér virðist þó áformað að ganga lengra en þau lönd án þess að það sé rökstutt með nokkrum hætti hvers vegna.

Þá vilja samtökin benda á að mörg samanburðarlönd okkar, þ.á.m. Danmörk, eru einnig samkeppnislönd okkar þegar kemur að því að laða til landsins eftirsóknarverða beina erlenda fjárfestingu. Þá er heldur ekki fjallað um hvernig lagasetningin muni bera árangur eða hvernig lagt verður mat á árangur og útkomu.

Að lokum vilja samtökin árétta að mikilvægt er að hafa í huga að ferli fjárfestinga og hinar ýmsu mögulegu hindranir geta haft neikvæð áhrif á áhuga fjárfesta og vilja þeirra til að láta reyna á fjárfestingar á Íslandi. Mikilvægt er að aðilar sem eftirsóknarvert er að taki þátt í íslensku atvinnulífi veigri sér ekki við því vegna þess að hætta sé á að mál tefjist meðal annars vegna þess að aðkoma erlendra aðila sé að ósekju gerð neikvæð eða tortryggileg. Þrátt fyrir verðug markmið laganna má það ekki verða hliðarafurð að við fórnum meiri hagsmunum fyrir minni og mögulega lokum á eða þrengjum fyrir fjárfestingar sem eru mikilvægar fyrir íslenska hagsmuni til framtíðar.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

f.h. Samtaka iðnaðarins

f.h. Samtaka ferðaþjónustunnar

f.h. Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi

f.h. Samorku